

Floralia

Nieuwsbrief november 2020

Beste tuinliefhebber,

Een agenda met activiteiten kan ik u ook deze maand niet bieden. Maar ik ben voor u wel gaan struinen in verschillende tijdschriften en online op websites en nieuwsbrieven. Het is een heerlijk allegaartje geworden. Veel leesplezier!

foto Ingrid Boenders

Uit het dagblad Trouw van 3 november 2020

Een tuin kan uitstekend gedijen zonder chemie

Lieveheersbeestjes op internet kopen, onkruid met een brander te lijf gaan en vaak de planten inspecteren. Het zijn manieren om de tuin bij te houden zonder bestrijdingsmiddelen. Het Centrum voor Landbouw en Milieu keek waar de hobbyist allemaal naar kan grijpen.

[Esther Bijlo](#)

3 november 2020, 10:31

Op de knieën met een aardappelmesje het onkruid tussen de steentjes vandaan halen. Het is een onthaastend werkje, prima in deze tijd van veel thuis zijn, maar het gaat wel sneller als er wat chemie op los gelaten wordt. Een tuinier die let op het leven rond dat onkruid zal het niet gauw doen en in de toekomst mag het wellicht ook helemaal niet meer. De Tweede Kamer onderzoekt of het mogelijk is alle bestrijdingsmiddelen voor particulieren te verbieden. Dan moet wel eerst duidelijk zijn, vinden de volksvertegenwoordigers, of de hobbytuinders dan niet overgeleverd raken aan de wildernis of dag en nacht met aardappelmesjes en slakkenvangers in de weer zijn.

Om die vraag te beantwoorden, heeft het ministerie van infrastructuur en milieu laten onderzoeken wat er voor de amateur zoal voorhanden is voor het bestrijden van onkruiden, ziekten en plagen. De bevindingen, van Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM), zijn vorige maand gepubliceerd. Het korte antwoord is: ja, het kan zonder chemie, hoewel dat soms een uitdaging is. En – niet onbelangrijk – het is betaalbaar. Maar de onderzoekers gingen niet over één nacht ijs, togen naar tuincentra, bouwmarkten en supermarkten, struinden het internet af en brachten de voor- en nadelen van allerlei methodes in kaart.

Voorkomen is beter dan genezen

De eerste tuinwijsheid is natuurlijk: voorkomen is beter dan genezen. Het ontwerp van de tuin maakt uit. Leg bijvoorbeeld alleen stenen of tegels waar ook daadwerkelijk gelopen wordt. Veel kiemplanten sterven alleen al door de voetstappen af. Vaak vegen of geregeld het grind harken voorkomt ook groene sprietten, net als smalle voegen. In de border voorkomen bodembedekkers ongewenste plantjes. Bijvoorbeeld kattenkruid, maagdenpalm of vrouwenmantel. Houtsnippers of cacaodoppen strooien helpt ook, meteen handig tegen slakken, hoewel cacao een risico voor honden vormt. Stro in de moestuin is daarnaast handig bij aardbeien of courgette, zo komen ze niet op de grond te liggen en rotten ze minder snel weg.

Heeft het onkruid toch toegeslagen dan kan de tuinier naar hulpmiddelen grijpen. Heet water schenken, een voegenkrabber pakken, een onkruidstomer erop loslaten of een brander laten vuren. In handige schema's laat CLM zien hoe de verschillende methoden eruit rollen. Zoals de prijs, hoeveel vierkante meters er redelijkerwijs mee te doen zijn, of dat onkruid met die diepe penwortel ook geraakt wordt, hoeveel energie het eventuele apparaat verbruikt, of het een beetje snel gaat en of de hobbytuinder, het milieu of de tuin zelf risico's loopt. Dat alles in handige schema's met rode, oranje en groene blokken. Conclusie voor de onkruidbestrijding: dat kan goed en betaalbaar zonder chemie.

Het bestrijden van plagen is al een wat ingewikkelder opgave. Wat te doen met bladluis, mier en slak? Ook hier is preventie weer de eerste actie die de tuinier kan ondernemen. Zet planten op de juiste plaats, dan blijven ze weerbaar. Rommelhoekjes en vogelhuisjes lokken de natuurlijke bestrijders van plaagdieren. Sommige van hen vinden ui en brandnetel erg vies en blijven dan maar uit de buurt. Een strategisch geplaatste rozemarijn wil ook nog weleens helpen. Het strooien van gesteentemeel kan bladluizen, rupsen of buxusmotten weren.

Wisselen van gewas

Voor de moestuinier werkt het om af en toe wisselen van gewas. Door jaar in, jaar uit hetzelfde te planten op hetzelfde stukje grond, krijgen plaagorganismen de kans zich te vestigen. Een combinatie doet soms ook wonderen. Ui naast wortel schrikt de gevreesde wortelvlieg af.

Slaat de plaag toch toe, dan is er eerst nog de onthaastende aanpak om de aangetaste delen van de plant weg te halen. Daarvoor is wel vaak een rondje door de tuin nodig, arbeidsintensief dus. En zijn er niet genoeg natuurlijke vijanden in de buurt, dan zijn op internet aaltjes, gaasvliegen en lieveheersbeestjes te koop. Dan moet de tuinier zich er wel even in verdiepen hoe die het beste uit te zetten zijn. Maar met de bereidheid om enige kennis te vergaren, is plaagbestrijding zonder chemische middelen heel goed mogelijk, concludeert CLM.

De grootste uitdaging vormen de plantenziektes, zoals schimmels, bacteriën en virussen. Hier is voorkomen nog belangrijker, stellen de onderzoekers. Voor schimmels geldt bijvoorbeeld dat ze gedijen op vocht. Geef 's ochtends water in plaats van 's avonds, dan krijgen ze minder kans. En hoe vitaler de plant, hoe minder vatbaar die is voor ziektes. Op de goede plek en met de juiste bemesting blijft die gezonder. Ook tegen ziekten is wisseling van teelt een remedie. Houd het gewas ook open en luchtig. Moet er toch iets op gespoten, dan helpen natuurlijke extracten van ui en brandnetel tegen verschillende soorten schimmels.

Ga naar een tuincentrum

Als de tuinier toch naar de chemie grijpt, dan staan 175 goedgekeurde middelen ter beschikking. Ook die vereisen kennis, het is noodzakelijk de gebruiksaanwijzing goed te lezen om de risico's zo klein mogelijk te houden. De consument moet zich niet laten misleiden door termen als 'bio' of 'natuurlijk', dat zijn marketingmerken zonder inhoud. Lastig, want zo is een middel met een laag risico, zoals ijzerfosfaat tegen slakken, moeilijk te onderscheiden van een middel met meer potentieel schadelijke werking.

Hoewel CLM geen uitspraak doet of een verbod op bestrijdingsmiddelen voor particulieren wenselijk is, blijkt uit het onderzoek dat er genoeg mogelijkheden zijn om duurzaam te tuinieren. Wil de tuinier iets weten, dan is die wel het beste af in een tuincentrum. Bouw winkels en supermarkten geven te weinig informatie over alle methodes. Goede voorlichting zou verplicht moeten worden, beveelt CLM aan.

Lees het volledige CLM-rapport op www.clm.nl/publicatie/186/18

De rubriek 'Groene Gids' beantwoordt praktische vragen over milieubewust(er) leven. Heeft u een praktische vraag over milieubewust(er) leven? Mail naar: groenegids@trouw.nl.

Van de website van het tijdschrift Seasons

In de herfst bereiden dieren zich voor op de koude winter. Eekhoorns leggen voorraden aan, egels maken zich op voor de winterslaap en vogels zoeken een schuilplaats. De dieren in jouw tuin een handje helpen? Gebruik dan deze handige tips voor een diervriendelijke herfsttuin.

1. Controleer de voedsilo's en -tafels. Vervang kapotte exemplaren en maak de bruikbare exemplaren schoon.
2. Controleer de nestkasten op slijtage en maak ze goed schoon. Vogels kunnen dan al wennen aan hun nieuwe onderkomen.
3. Plant vlindervriendelijke struiken en planten, zoals de vlinderstruik, zonnehoed, klimop (een late bloeier, als de rest al uitgebloeid is) en hemelsleutel.
4. Plant struiken met doorns, waar vogels veilig in kunnen wegkruipen.
5. Maak van de herfstbladeren hoopjes en laat ze liggen. Dit zijn ideale plekken voor egels en kikkers om te overwinteren.
6. Ook stapeltjes hakhout in een rustig hoekje van de tuin zijn een ideale winterplek voor onder andere egels, kikkers, padden en salamanders.
7. Om egels extra te vertroetelen kun je egelvoer in je diervriendelijke herfsttuin leggen (bijvoorbeeld van [Vivara](#)). Dan gaan ze gezond de winterslaap in.
8. Help eekhoorns bij het aanleggen van de wintervoorraad door een eekhoornvoederhuis te plaatsen, gevuld met eekhoorn notenmix.

Uit de nieuwsbrief van Nature Today

Nederlanders willen biodiversiteit beschermen, maar slechts een kwart weet hoe

[Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#)

13-OKT-2020 - Bijna twee derde van de Nederlanders weet niet waarvoor het begrip biodiversiteit precies staat. Na uitleg vinden vier van de vijf Nederlanders het belangrijk om biodiversiteit in zijn of haar omgeving, in Nederland én wereldwijd te beschermen. Bijna een kwart zegt biodiversiteit mee te laten wegen tijdens de verkiezingen van volgend jaar. Dit blijkt uit een onderzoek onder 1200 mensen.

Deel deze pagina

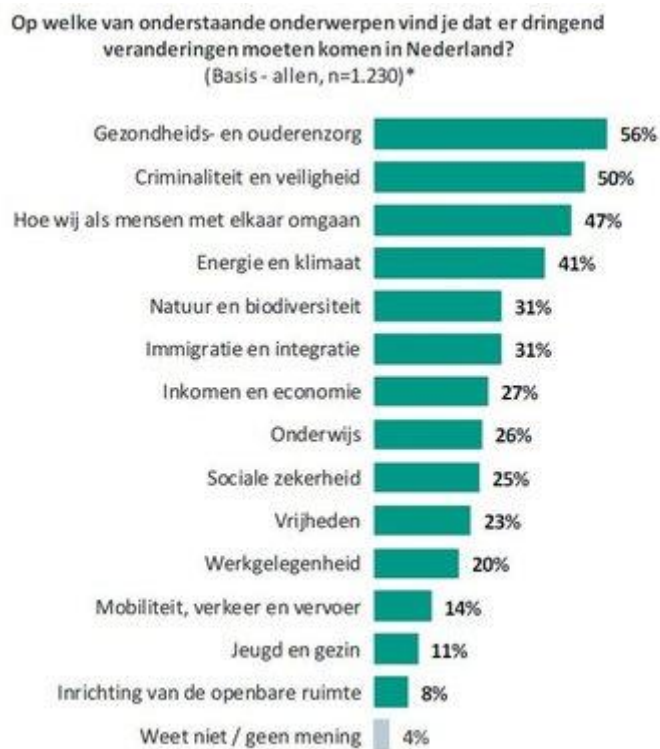
Biodiversiteit is essentieel voor het herstel van ecosystemen en daarmee een gezonde leefomgeving. Natuurorganisaties, boeren, wetenschappers, banken en bedrijven zijn zich daarvan bewust en hebben in 2018 de handen ineen geslagen met als resultaat het [Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#) (pdf; 3,6 MB). De afgelopen tijd heeft het Deltaplan Biodiversiteitsherstel meerdere lokale projecten geholpen; nu wil het biodiversiteit landelijk op de kaart zetten.

Koninginnepage in tuin (Bron: Kars Veling)

Prof. Dr. Louise Vet, hoogleraar ecologie Wageningen University en voorzitter van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel: “Met de campagne ‘Maak Grijs Groener’ willen wij vertellen wat biodiversiteit is, laten zien wat je kunt doen om het te beschermen en roepen we alle inwoners van Nederland op om de biodiversiteit een handje te helpen.” Dat de campagne hard nodig is bewijst het onderzoek van marktonderzoeksbureau Motivaction onder ruim 1.200 Nederlanders in opdracht van Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel. “Als we uitleggen wat biodiversiteit is dan vindt bijna iedereen het ontzettend belangrijk. Maar het is voor velen een onbegrepen begrip. Het onderzoek vertelt ons ook dat mensen die weten wat biodiversiteit is, meer betrokken zijn. Er is dus veel winst te behalen.”

Biodiversiteit belangrijker dan werkgelegenheid en onderwijs

Op welke onderwerpen vind je dat er dringend veranderingen moeten komen in Nederland (Bron: Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel)

Desgevraagd zegt een derde van de respondenten dat er dringend verandering moet komen als het gaat om biodiversiteit. Daarmee staat het op de vijfde plek van grote (verkiezings-) onderwerpen en wordt het belangrijker gevonden dan thema's als onderwijs en werkgelegenheid. Op de vierde plek staat 'energie en klimaat', een onderwerp dat aansluit bij biodiversiteit. Louise Vet: “Klimaat, natuur en biodiversiteit zijn thema's die in elkaar grijpen. Het is goed om te zien dat veel Nederlanders dit soort onderwerpen, die gaan over het welzijn van onze aarde, erg serieus nemen en dat zij willen dat er snel verandering komt.”

Dieren helpen en balkon of tuin vergroenen

Meer dan de helft van de Nederlanders zegt iets te willen doen om biodiversiteit te beschermen, terwijl slechts een kwart zegt te weten hoe. Toch doen mensen, onbewust of niet, al dingen om biodiversiteit te helpen. Zo zegt 47 procent het afgelopen jaar voorzieningen voor dieren bij het huis te hebben geplaatst en bijna evenzoveel mensen hebben hun tuin of balkon groener gemaakt. Daarnaast zijn er landelijk honderden lokale, particuliere initiatieven om biodiversiteit te helpen. “In Zuid-Holland wordt hard gewerkt om kilometers aan oevers bloemrijk te maken. In Nieuwegein zorgt plaatselijke jeugd ervoor dat er weer wilde bloemen in de buurt bloeien en in Amsterdam leggen bewoners en bedrijven mini-voedselbossen aan”, aldus Louise Vet.

Tips om biodiversiteit een handje te helpen

Bijna 75 procent van alle Nederlanders weet niet hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan biodiversiteit, dat terwijl zes op de tien zegt iets te willen en kunnen doen. Een bijdrage leveren aan het herstel kan op allerlei manieren. Iedereen kan klein beginnen en aanpassingen doen in de tuin of het balkon. Of het juist groter aanpakken door in de straat of buurt aan de slag te gaan. Ook bedrijven, scholen en gemeenten kunnen een bijdrage leveren. Een greep uit de vele mogelijkheden:

1. Gebruik geen onkruidverdelger in je tuin.
2. Hang een nestkastje voor vleermuizen of een insectenhotel voor bijen en insecten op.
3. Maak van je tuinafval een composthoop.
4. Plant inheemse planten en bloemen in gazons of perkjes bij je in de straat of buurt.
5. Bedrijven en burgers kunnen groene daken aanleggen en gemeenten kunnen openbare ruimtes biodiverser maken.
6. Leg een tiny forest aan van 250 vierkante meter en zorg voor ervoor dat vogels, bijen, kleine zoogdieren en mensen een fijne plek hebben.

Ga voor meer tips naar [Maakgrijsgroener.nl](https://maakgrijsgroener.nl).

Tekst: [Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#)

Foto's: Kars Veling; Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Natuurjournaal 28 oktober 2020

[Nature Today](#)

28-OKT-2020 - Huismus blijft in Nederland; herfstspinner vliegt.

Deel deze pagina

De [huismus](#) doet zijn naam eer aan: hij blijft de hele winter dicht bij zijn broedplaats, die vaak in een huis is, in de buurt. Komende tijd zal de huismus dus gewoon te zien blijven. Als je de huismus een handje wilt helpen in de winter, kun je ze bijvoeren met vogelzaad. Nu de pompoen in het seizoen is, kun je ook pompoenpitten laten drogen en deze in de tuin strooien. Vogels zijn er dol op!

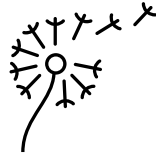
Huismus (Bron: Jean-Jacques Boujot)

Het is zeldzaam, prachtig en vliegt laat in het jaar? Dat is de [herfstspinner](#), die nu vliegt. Het is een nachtvlinder waarvan de mannetjes dagactief zijn. Vrouwtjes verstoppen zich liever dicht bij de grond

en vliegen alleen wanneer ze op zoek zijn naar een plek om hun eieren af te zetten. De herfstspinner is een opvallende verschijning, maar de kans dat je hem tegenkomt is klein: het is een zeer zeldzame soort, die alleen op een paar locaties op de Veluwe voorkomt.

Tekst: Marjolein Mooij, [Nature Today Go](#)

Foto's: Frits Bink, [Saxifraga](#); Jean-Jacques Boujot, [Flickr](#)

Een ingezonden stuk van Ank Koster over het kweken van zwammen.

Heel spannend klinkt dat.

Kweken in de winter??

Het tuinseizoen is vrijwel voorbij, de bollen staan in de grond, het gevallen blad ligt in de border en snoeien hoeft pas in het voorjaar.

Wát doe je dan als enthousiaste tuinierder?

Wel, je gaat kweken op de aanrecht met de “growkit” van Rotterzwam!!

Met deze “Groeidoos” kweek je je eigen paddenstoelen, oesterzwammen!!

Stap 1: ga naar de Kardoer, biologische winkel hier in dorp en koop een zakje paddenstoelenbroed, voor € 7,.

Je kan ook een complete Groeidoos kopen, maar dan ben je € 8 méér kwijt en zo’n emmertje, (zie foto) heb je vast wel staan.

Stap 2- maak je eigen emmertje goed schoon met heet water. Het is belangrijk om bij het kweken van je paddenstoelen goed op de hygiëne te letten (nou, da's van deze tijd nietwaar?), anders kweek je de verkeerde schimmels. Maak 2 luchtgaten in de deksel en 2 bovenin het emmertje. Plak daarover schilderstape. Zo kan er wél lucht in, maar géén vliegjes of ander spul dat er niet in hoort.

Stap 3- verzamel koffiedik , vraag eventueel je burens als je geen koffie drinkt. Met Senseocapsules kan het ook. De gewone snelfilter levert het beste koffiedik.

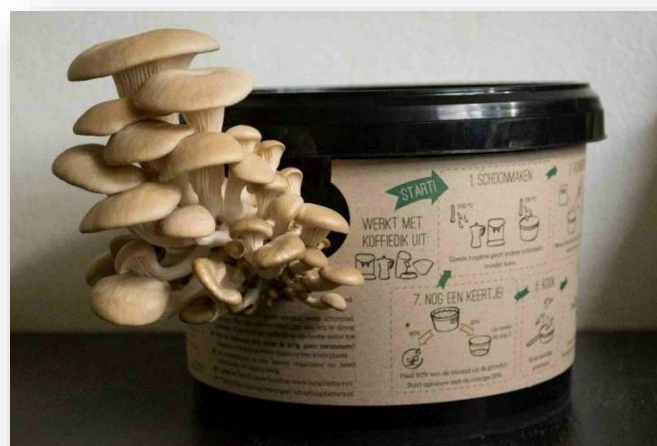

Stap 4- kijk naar de prima uitleg op de filmpjes van Rotterzwam en ga aan de slag.

In die filmpjes wordt zó duidelijk uitgelegd hoe je te werk moet gaan, je kunt het niet fout doen.

Heel veel succes en stuur es een foto in van het resultaat. Doe je mee??

Ank Koster- beginnend paddenstoelenkweker

Voor heel goede tips moet je naar de website fungifactory.nl/kweektips gaan.

Voor een beetje troost in deze “tweede golf” ben ik weer eens bij Ivo de Wijs te rade gegaan. In 1996 schreef hij het volgende gedicht:

De natuurmethode

Beste vriend
Lieve vriendin
Zie het leven monter in
Laat door zenuwen en kwalen
Nooit je wereldbeeld bepalen
Hef je volle glas en proost
De natuur biedt zoveel troost

Maak een dansje rond een iep
Als je lijdt aan de Spaanse griep
Heb je last van hepatitis?
Zoek de tiftjaf en de fitis
Loop je met een lopend oor?
Pak een takje ridderspoor
Anorexia nervosa?
Koop een dikke bos mimosa
Heb je last van grauwe staar?
Zeg dan nooit bekijk het maar
De natuur in al haar volheid
Helpt bij hoofdpijn en hondsdelheid

Zucht je onder syfilis?
Kijk hoe mooi het buiten is
Bloedarmoede, waterpokken?
Ga door het plantsoentje sjokken
Heb je scheurbuik, schurft of kramp?
Loop eens naar de hertenkamp
Voel je ergens een poliep?
Wandel langs het Hollands Diep
Liesbreuk, zakbreuk, dikke benen?
De natuur komt steun verlenen

Sla je armen om een boom
Als je last hebt van glaucoom
Als je sukkelt met een fistel
Streel eens langs een akkerdistel
Kriebelhoest of knobbeljicht?
Gun jezelf een vergezicht
Last van elefantiasis?
Kijk eens waar je nieuwe vaas is!
Heb je pijn aan je prostaat?
Haal een zakje anjerzaad
Rode hond of blauwe plekken?
Ga de fuchsia's eens stekken

Al wat dokter Vogel
In z'n pillen doet

Kun je buiten vinden
En helpt net zo goed!

Ivo de Wijs / Vroege Vogel nieuwe en oude verzen van Ivo de Wijs 1999

Blijf gezond en houd vol!

Hartelijke groet,

Ingrid Boenders

P.s.

Walter Prinsze stuurde me van morgen nog een e-mail met ideeën voor de herfst:

Om met Kerst of in januari wat kleurigs in huis te hebben moet je vooruit plannen. Het is niet te laat om bijv. amaryllisbollen te zetten. En voor buiten is een schaal met winterheide en of andere planten, zoals winterviolen ook leuk. Fleur je erf op met een paar plantenbakken. Voor weinig geld ben je klaar. Bijgaand een paar foto's ter illustratie.

Hopend op zonnig herfstweer,

Met groeten,

Walter

